

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
- -

Dato
29.09.2023

**UTTALELSE TIL DOKUMENT 8: 253 S (2022-2023)
REPRESENTANTFORSLAG OM STYRKET SUVERENITET, SYSSELSETTING
OG ENERGISIKKERHET PÅ SVALBARD**

Jeg viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Marius Arion Nilsen, Terje Halleland, Helge André Njåstad, Erlend Wiborg, Dagfinn Henrik Olsen, Per-Willy Amundsen, Christian Tybring-Gjedde, Bengt Rune Strifeldt og Himanshu Gulati om styrket suverenitet, sysselsetting og energisikkerhet på Svalbard. Utenriks- og forsvarskomiteen har anmodet om utenriksministerens uttalelse til saken.

Representantene har fremmet følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen sikre kullgruvedrift på Svalbard utover 2025 og om nødvendig skalere driften opp, med målsetting om at kullet først og fremst skal brukes som innsatsfaktor i industri.*
- 2. Stortinget ber regjeringen sørge for at relevante aktører på Svalbard, som Store Norske AS, gis mandat og midler til videre utforskning av gull- og mineralforekomster nord for Longyearbyen og eventuelt andre geologisk lovende steder.*
- 3. Stortinget ber regjeringen legge frem helhetlige planer for Svalbard om styrket norsk tilstedeværelse, suverenitetshevdelse, sysselsetting samt bergverksdrift for både kull, gull og mineraler i ny svalbardmelding innen 1. kvartal 2024.*
- 4. Stortinget ber regjeringen vurdere ytterligere å styrke kommunikasjon og beredskap på Svalbard, spesielt innen energi, eventuelt ved en ekstra sjøkabel eller andre redundante løsninger.*

5. *Stortinget ber regjeringen utrede muligheten til å benytte kjernekraft eller LNG og LBG (flytende naturgass og biogass) som en fremtidig energiløsning på Svalbard i forbindelse med arbeidet med den endelige energiplanen for Svalbard.*
6. *Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for oppbygging av infrastruktur for ladefasiliteter for skip med strøm fra kjernekraftverk eller gasskraftverk (LNG og LBG) og/eller bunkersløsning for LNG og LBG.*

Uttalelse:

Representantforslaget er oversendt utenriksministeren til uttalelse. Forslagsstillerne begrunner dette i utenrikspolitiske utviklingstrekk omtalt i representantforslaget. Samtidig omhandler de seks enkeltforslagene sektorpolitiske fagområder hvor andre statsråder enn utenriksministeren er konstitusjonelt ansvarlige. Sektorprinsippet gjelder på Svalbard som på fastlandet. Jeg er ansvarlig statsråd for koordinering av svalbardpolitikken, og uttaler meg i egenskap av dette på vegne av regjeringen om representantforslaget. Jeg har innhentet vurderinger fra de respektive fagstatsrådene for problemstillingene som er løftet av representantene.

1. *Stortinget ber regjeringen sikre kullgruvedrift på Svalbard utover 2025 og om nødvendig skalere driften opp, med målsetting om at kullet først og fremst skal brukes som innsatsfaktor i industri.*

Staten er eier i Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS (Store Norske) for å bidra til at samfunnet i Longyearbyen opprettholdes og videreutvikles på en måte som understøtter de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk. Statens mål som eier i Store Norske er kostnadseffektiv og stabil produksjon av kull til kullkraftverket i Longyearbyen og kostnadseffektiv forvaltning og utvikling av boliger i Longyearbyen. For næringsbygg, industriell virksomhet og annen virksomhet er statens mål som eier høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer. Når det ikke lenger er behov for å levere kull til kullkraftverket, bortfaller denne delen av statens mål som eier i Store Norske. Store Norske har i senere år forberedt omstillingen bort fra kullvirksomhet, og selskapet har i dag virksomhet innenfor bl.a. bolig, næringseiendom og logistiktjenester.

Med bakgrunn i at det ikke var utsikter til at gruen kunne drives videre uten betydelige underskudd, besluttet styret i Store Norske i februar 2021 at driften i Gruve 7 skulle opphøre, og at opprydding skulle igangsettes når kullkraftverket i Longyearbyen er stengt ned. Stortinget ble orientert om dette i Revidert nasjonalbudsjett for 2021, jf. Prop. 195 S (2020–2021).

Longyearbyen lokalstyre har utarbeidet en energiplan for Longyearbyen. Lokalstyret har besluttet å si opp leveranseavtalen for kull med Store Norske, og har lagt opp til at driften av kullkraftverket skal opphøre i 2023.

Med bakgrunn i markedssituasjon for kull gjennom store deler av 2022 kom Store Norske til enighet med en av sine store industrikunder om å fortsette å levere kull til industriproduksjon fram til sommeren 2025. Styret i Store Norske har derfor besluttet å forlenge driften av Gruve 7 til sommeren 2025. Beslutningen innebærer at Store Norske får produsert de tilgjengelige kullreservene i Gruve 7 på forretningsmessige betingelser, og at det ikke er behov for driftstilskudd fra staten i den gjenværende driftsperioden.

Kulldriften som tradisjonelt har vært en viktig bærebjelke i Longyearbyen, har gjennom senere år fått redusert betydning. Forlengelse av driften i Gruve 7 for en begrenset periode endrer ikke regjeringens syn på kulldrift generelt eller at kulldriften på Svalbard skal avvikles. Store Norske vil fortsatt være en sentral aktør på Svalbard og vil bidra med arbeidsplasser. Store Norske skal forvalte boliger og næringsbygg, og kan gå inn i annen aktivitet gitt at det understøtter de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk og at det er forretningsmessig forsvarlig.

2. Stortinget ber regjeringen sørge for at relevante aktører på Svalbard, som Store Norske AS, gis mandat og midler til videre utforskning av gull- og mineralforekomster nord for Longyearbyen og eventuelt andre geologisk lovende steder.

Jeg viser til statens mål med eierskapet i Store Norske omtalt under pkt. 1.

Rettigheter til å drive mineralvirksomhet på Svalbard tildeles etter reglene i bergverksordningen, samtidig som all virksomhet må skje innenfor den svært strenge miljølovgivningen på Svalbard. Retten til å drive gruverdrift krever blant annet at aktører erverver utmål. Utmål kan kreves hvis det oppdages mineralforekomster på et område der det ikke allerede foreligger utmål. Å få et utmål medfører ingen eierskap til grunn, men gir utmålshaver en enerett til å utvinne naturlige forekomster av kull, jordoljer og andre mineraler og bergarter som finnes innenfor utmålet. Selv om en aktør har et utmål, innebærer det ingen garanti for at det innvilges tillatelse til mineralutvinning på utmålet.

Tradisjonelt har samfunnsutviklingen i Longyearbyen vært sterkt påvirket av kullvirksomheten. De siste tiårene har Longyearbyen endret seg i retning av en gradvis bredere næringsstruktur. Dette har medført at samfunnet er mindre avhengig av kullvirksomheten. Differensiert næringsstruktur gjør samfunn mindre sårbart for endringer i markeder, enkelt næringer og enkeltbedrifter. Den gradvise utviklingen av et mer differensiert næringsliv i Longyearbyen er en fordel for fremtidig næringsutvikling og for etablering av nye arbeidsplasser. Næringsutvikling og ny aktivitet i Longyearbyen skal skje innenfor de overordnede miljømessige rammene for forvaltning av Svalbard.

3. Stortinget ber regjeringen legge frem helhetlige planer for Svalbard om styrket norsk tilstedeværelse, suverenitetshevdelse, sysselsetting samt bergverksdrift for både kull, gull og mineraler i ny svalbardmelding innen 1. kvartal 2024.

Regjeringen foretar nå en samlet gjennomgang av svalbardpolitikken, og skal etter planen legge frem en stortingsmelding om Svalbard i 2024. Helhetlige meldinger til Stortinget om Svalbard har tidligere blitt lagt frem med om lag åtte til ti års mellomrom. Førrige melding ble lag frem i 2016. Den kommende stortingsmeldingen om Svalbard vil legge grunnlag og føringer for aktiviteten på, og forvaltningen av Svalbard i tiden fremover. Den helhetlige gjennomgangen vil bidra til en balansert utvikling innenfor de stortingsforankrede målene for svalbardpolitikken. Målene fordrer at virkemidler for å oppnå disse blir vurdert, tilpasset og tatt i bruk etter samfunnsutviklingen og etter andre relevante utviklingstrekk. Stortingsmeldingen vil blant annet belyse hovedutfordringene i svalbardpolitikken, og regjeringen vil legge frem sin vurdering av hvordan disse skal håndteres. Blant disse er grunnlaget for opprettholdelse av norske samfunn på øygruppen, økt aktivitet på og ved Svalbard, befolkningsutvikling, og behovet for statlig eierskap og kontroll med blant annet grunn, eiendom og infrastruktur.

4. Stortinget ber regjeringen vurdere ytterligere å styrke kommunikasjon og beredskap på Svalbard, spesielt innen energi, eventuelt ved en ekstra sjøkabel eller andre redundante løsninger.

Energi på Svalbard omtales under uttalelse om forslagene 5 og 6.

Regjeringen foreslo i Prop 78. S (2021-2022) å øke bevilgningen på kap. 543 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, post 70 Telesikkerhet og beredskap med 5 mill. kroner for å forsterke reservesatellittsambandet mellom Svalbard og fastlandet, blant annet som en redundant løsning i tilfelle utfall på fiberkabelforbindelsen. Stortinget sluttet seg til forslaget, jf. Innst. 270 S (2021-2022).

Høsten 2022 ble det inngått en treårig avtale mellom Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Telenor, og etablert et forsterket reservesatellittsamband til Svalbard med økt datahastighet. Reservesatellittsambandet gir mulighet for å håndtere mobilkommunikasjon for kunder hos alle de tre mobilnetttilbyderne i Norge, og kan tas i bruk dersom fibersambandet mellom fastlandet og Svalbard skulle svikte. Løsningen er i utgangspunktet etablert for tre år, før situasjonen må vurderes på nytt.

Jeg vil videre påpeke at det etter planen vil bli skutt opp og satt i drift et nytt norsk satellittsystem i 2024, det såkalte Arctic Broadband Satellite Mission (ASBM). Dette satellittsystemet er spesialdesignet for å gi dekning i nordområdene, og det vil kunne levere bredbåndsforbindelser med pan-arktisk dekning. ASBM vil innebære en betydelig styrking av kommunikasjonsmulighetene med omverdenen for Svalbard.

5. Stortinget ber regjeringen utrede muligheten til å benytte kjernekraft eller LNG og LBG (flytende naturgass og biogass) som en fremtidig energiløsning på Svalbard i forbindelse med arbeidet med den endelige energiplanen for Svalbard.

6. Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for oppbygging av infrastruktur for ladefasiliteter for skip med strøm fra kjernekraftverk eller gasskraftverk (LNG og LBG) og/eller bunkersløsning for LNG og LBG.

Jeg uttaler meg her samlet om forslagene 5 og 6.

Jeg vil her vise til omtale i Prop. 1 S (2021-2022) *Svalbardbudsjettet* for de utredninger som allerede er gjort om fremtidig energiløsning på Svalbard.

Longyearbyen lokalstyre er etter Svalbardloven ansvarlig for infrastruktur i Longyearbyen når ansvaret ikke er lagt til staten eller andre. Energiforsyning er et eksempel på dette. Longyearbyen lokalstyre er som eier av Svalbard Energi AS ansvarlig for leveranse av varme og elektrisitet i Longyearbyen, og ansvarlig for å etablere ny energiforsyning i Longyearbyen. Lokalstyret har utarbeidet en energiplan for Longyearbyen som ble overlevert til Justis- og beredskapsdepartementet og Olje- og energidepartementet i mars 2023. I føringene for arbeidet med energiplanen ble Longyearbyen lokalstyre bedt om å vurdere hvordan overgangen til en mest mulig fornybar energiforsyning kan gjennomføres på en så sikker, skånsom og kostnadseffektiv måte som mulig. I tråd med føringene i Prop. 1 S (2021-2022) *Svalbardbudsjettet* vil departementene og lokalstyret i etterkant av overleveringen av energiplanen vurdere den videre prosessen med å få på plass en ny energiløsning.

Med hilsen

Emilie Mehl

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur